

Юринець Ю. Л., д.ю.н., доцент,
Джугля Т. С., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРАВОВИЙ СТАТУС ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Питання правового статусу іноземців та осіб без громадянства є безперечно актуальним на сьогодні у суспільстві. Актуальність насамперед полягає у розмежуванні та визначенні їх базових та основоположних прав, свобод і законних інтересів. Здійснення розподілу та деталізація прав і свобод буде сприяти підтриманню спокою серед населення та стабільності у суспільстві.

Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, – за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України [1, с. 26].

Варто констатувати той факт, що обсяг їхніх індивідуальних прав ні в якому разі не зменшується. Проте, якщо говорити про іноземців та осіб без громадянства, як про учасників різноманітних правовідносин, то спектр їхніх можливостей скорочується. Для того щоб уникнути суперечливих положень у визначенні змісту прав, свобод і законних інтересів, варто встановити межу між дозволеним і забороненим, тобто на законодавчому рівні закріпити певну сукупність правил, яких відповідно і потрібно дотримуватись в обов'язковому порядку. Важливо зазначити, що такі норми насамперед є і будуть закріплюватися в нормативно-правових актах. Проте такі положення повинні беззаперечно відповідати міжнародним стандартам і досягненням, що стосуються даної проблематики.

Іноземцем вважається особа, яка не перебуває у громадянстві України і є громадянином (підданим) іншої держави або держав; а особа без громадянства – це особа, яку жодна держава відповідно до свого законодавства не вважає своїм громадянином [2; 5]. Відповідно до вище наведених положень, іноземці та особи без громадянства є рівними перед законом, що не залежить від походження людини, її соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, ставлення до релігії, роду і характеру занять, інших обставин.

Якщо іноземною державою встановлено обмеження щодо реалізації прав і свобод громадянами України, Кабінет Міністрів України може прийняти рішення про встановлення відповідного порядку реалізації прав

і свобод громадянами цієї держави на території України. Принципово важливим є положення про те, що реалізація іноземцями та апатридами своїх прав та свобод ні в якому разі не може завдати шкоди національним інтересам України, правам, свободам та інтересам осіб, які проживають на території держави.

Іноземець має право у встановленому порядку іммігрувати в Україну на постійне проживання або для працевлаштування на визначений термін, а також тимчасово перебувати на її території. Якщо особа має бажання постійно проживати на території України, то вона повинна отримати дозвіл на імміграцію, щоб у подальшому втілити намір у життя. Варто зауважити, що для цього існують певні умови. До них насамперед належать: наявність в Україні законного джерела існування; перебування особи у близьких родинних відносинах (батько, мати, діти, брат, сестра, подружжя, дід, баба, онуки) з громадянами України; іноземець перебуває на утриманні громадянина України або – має на своєму утриманні громадянина України [3, с. 117].

Досить часто роблять помилку, коли прирівнюють правовий статус особи без громадянства і правовий статус іноземця. Однак важливо зауважити, що ці поняття, як і їх правові статуси не є ідентичними. На відміну від іноземця, який одночасно перебуває під юрисдикцією двох держав – держави громадянства і держави місцеперебування, особа без громадянства завжди знаходиться виключно під владою останньої держави.

Загальновідомим є той факт, що апатриди зобов'язані підпорядковуватися законодавству держави місцеперебування. Проте у деяких сферах, як-от право на судовий захист, свободи віросповідання, початкової освіти, науки, їх статус у державі постійного місця проживання ідентичний статусу громадянина. Те саме стосується оплати праці та соціального забезпечення, яке виникає в такому разі, а також права на компенсацію у разі нещасного випадку на виробництві. Крім того, заборонено обкладати апатридів додатковими податками та зборами [3, с. 124].

Як уже було сказано, існує також ряд обмежень для іноземців та осіб без громадянства. Насамперед вони наявні в адміністративно-правових відносинах. Ці обмеження проявляються в тому, що іноземці та особи без громадянства не можуть обирати і бути обраними до органів державної влади та самоврядування; не можуть брати участь у референдумах і набувати статусу державного службовця; не можуть бути членами політичних партій; не можуть перебувати на військовій службі, оскільки на іноземців та осіб без громадянства не поширюється загальний військовий обов'язок [4]. На основі вище наведених фактів можна зробити висновок, що правовий статус іноземців та осіб без громадянства повинен бути чітко визначеним на конституційному рівні, підпорядковуватися при

цьому нормам міжнародного права як міждержавного регулятора суспільних відносин та співставлятися з реаліями сьогодення.

Література

1. Конституція України: станом на 1 верес. 2018 р. / Верховна Рада України. Харків: Право, 2018. 82 с.
2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 // Відомості Верховної Ради України, 2012. №19-20. ст. 179.
3. Годованець В. Ф. Конституційне право України: Навч. Посіб. К.: МАУП, 2005. 360 с.
4. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства URL: http://pidruchniki.com/79632/pravo/administrativno-pravoviy_status_inozemtsiv_osib_gromadyanstva#512 (дата доступу: 20.04.2019).
5. Юринець Ю. Л. Конституційне право України Навч. посіб. Ужгород: ФОП Бреза, 2014. 368 с.

УДК 342.9 (043.2)

Юринець Ю. Л., д.ю.н., доцент,
Загороднюк В. В., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СИСТЕМА СУЧАСНИХ ДЖЕРЕЛ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Зазвичай під сучасними джерелами конституційного права України розуміють політичну волю та законні інтереси народу України, Української держави, територіальних громад України, а також інших суб'єктів конституційного правотворення, реалізовані у передбачених Конституцією та законами України юридичних формах. Тобто сучасні джерела конституційного права України об'єктивізують і унормовують політико-владні інтереси основних суб'єктів національного конституційного правотворення в передбачених Конституцією та законами України юридичних формах буття конституційно-правових норм. Також система сучасних джерел конституційного права України, виступає своєрідною "підсистемою" у складі системи джерел національного права загалом [3].

Види сучасних джерел конституційного права можна класифікувати: 1. за характером: джерела конституційного права Українського народу, джерела конституційного права Української держави, джерела конституційного права територіальних громад України, джерела конституційного права інших суб'єктів конституційної правотворчості; 2. за змістом: джерела, які регулюють основи конституційного ладу України,